

Sygn. akt III AUa 179/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk (spr.)
Sędziowie:	Jolanta Hawryszko Urszula Iwanowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 27 maja 2021 r. w S.

sprawy R. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o wypłatę świadczenia

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 15 marca 2021 r., sygn. akt IV U 820/20

1. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie,
2. odstępuje od obciążenia ubezpieczonego R. W. kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje.

Urszula Iwanowska	Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk	Jolanta Hawryszko
-------------------	----------------------------------	-------------------

Sygn. akt III AUa 179/21

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 18.08.2020 r.. znak: (...), przyznał R. W. emeryturę od 1.06.2020 r., tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek. Do ustalenia wysokości świadczenia uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 25 lat, 11 miesięcy i 22 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 1 roku, 4 miesięcy i 16 dni. Świadczenie emerytalne zostało ustalone zgodnie z korzystniejszymi zasadami określonymi w art. 26 ustawy.

Tą samą decyzją organ rentowy zawiesił wypłatę emerytury, z uwagi na uprawnienia wnioskodawcy do świadczenia z Wojskowego Biura Emerytalnego.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł R. W., podnosząc zarzut zawieszenia wypłaty emerytury bez wskazania podstawy prawnej takiej decyzji, w sytuacji gdy określona w art. 95 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zasada wypłaty jednego świadczenia nie odnosi się do jego przypadku.

Wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez uchylene postanowień w przedmiocie zawieszenia wypłaty emerytury z uwagi na uprawnienia do świadczenia z W.B.E i nakazanie wypłaty świadczeń emerytalnych począwszy od daty ich przyznania. Jednocześnie wniósł o obciążanie organu rentowego kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych prawem.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, że ma ustalone prawo do emerytury wojskowej, której wypłata podlega wstrzymaniu, w związku z przyznaniem w grudniu 2018r. renty inwalidzkiej i podjęciem wypłaty tego świadczenia. Wyjaśnił, że po zakończeniu służby wojskowej, zatrudniony był na podstawie umowy o pracę od 3.02.1997 r. do 12.11.2015 r. w Wojewódzkim (...) w S., a w okresie od 1.03.2015 r. do 31.08.2018 r. w Przedsiębiorstwie Usługowym (...) sp. z o.o. w K.. W dalszej kolejności podniósł, że w jego wypadku nie ma zastosowania reguła wypłaty jednego świadczenia, zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 24.01.2019 r. sygn. akt I UK 426/17.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie od ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych prawem, podtrzymując stanowisko wyrażone w uzasadnieniu decyzji.

Wyrokiem z dnia 15 marca 2021 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. podjęcie wypłaty emerytury, począwszy od dnia 1 czerwca 2020 r. i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na rzecz R. W. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

R. W. urodził się (...), od 1.04.1962 r. do 15.09.1963 r. zatrudniony był na stanowisku pracownika fizycznego w Przedsiębiorstwie (...) w N.. Od 27.09.1963 r. do 31.01.1997 r. odbywał zawodową służbę wojskową. W okresie od 23.03.1983 r. do 31.12.1989 r. zatrudniony był w Zarządzie Wojewódzkim (...) P. Terenowej w K. Oddział K. na stanowisku instruktora terenowego (1/4 etatu). Od 15.05.1990 r. do 31.05.1991 r. zatrudniony był w (...) Fabryce (...) we W. na stanowisku technika farmaceutycznego (1/2 etatu).

Rozkazem personalnym nr (...) Dowódca Pomorskiego Okręgu Wojskowego zwolnił R. W. z zajmowanego stanowiska służbowego i przeniósł go do rezerwy. Zwolnienie z zawodowej służby nastąpiło z dniem 31.01.1997 r. po upływie okresu wypowiedzenia.

Wojskowe Biuro Emerytalne w S. decyzją z dnia 25.08.1997 r. przyznało R. W. prawo do emerytury wojskowej. Do obliczenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto:

- uposażenie za stopień wojskowy starszego chorążego sztabowego po 34 latach wysługi wojskowej w kwocie 580 zł;
- uposażenie za stanowisko służbowe w kwocie 577 zł;
- kwotę dodatków o charakterze stałym i miesięczną równowartość nagrody rocznej lub premii, która stanowi 40,17% uposażenia zasadniczego i wynosi 464,77 zł.

Podstawa wymiaru świadczenia na dzień wydania decyzji wyniosła 1.621,77 zł.

Procentowy wymiar emerytury przy zachowaniu zasady nieprzekraczania 75% podstawy wymiaru wyniósł tę wartość. Na powyższy wymiar świadczenia składa się 91,35 % (ograniczone do wskazanego 75%) z tytułu 34 lat wysługi emerytalnej ustalonej w załączniku do decyzji - przy uwzględnieniu 15 początkowych lat odbywania służby wojskowej, jako 40% podstawy wymiaru oraz 18 lat, 4 miesięcy i 4 dni odbywania służby wojskowej ponad 15 lat, jako 47,67%

podstawy wymiaru, a także okresy składkowe poprzedzające służbę w wymiarze 1 roku, 5 miesięcy i 15 dni (tj. 1.04.1962 r. do 15.09.1963 r.), jako 3,68% podstawy wymiaru.

Wysokość świadczenia wyniosła 1.216,33 zł brutto. Decyzja o przyznaniu emerytury nie podlegała realizacji. Emeryturę wojskową wnioskodawca pobierał w okresie od 1.02.1998 r. do 31.07.2018 r.

Po nabyciu uprawnień emerytalnych z tytułu służby wojskowej, ubezpieczony podejmował zatrudnienie na podstawie umowy o pracę i z tego tytułu podlegał ubezpieczeniom społecznym w Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Od 3.02.1997 r. do 12.11.2015 r. zatrudniony był w Wojewódzkim (...) w S. na stanowiskach: technika farmaceutycznego, starszego inspektora, natomiast od 31.03.2015 r. do 31.08.2018 r. wykonywał pracę na podstawie umowy zlecenie zawartej z Przedsiębiorstwem Handlowym (...) spółki z o.o. w K..

Od 1.08.2018 r. R.W. otrzymuje wojskową rentę inwalidzką, która jest wypłacana na podstawie art. 42 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin jako świadczenie korzystniejsze (I grupa inwalidztwa z ogólnego stanu zdrowia od 1.08.2018 r. na trwale i II grupa inwalidztwa ze służbą wojskową istnieje od 1.02.2001 r.)

Decyzją z 24.12.2018 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w S. przyznał R. W. wojskową rentę inwalidzką oraz ustalił jej wysokość od dnia 1.08.2018 r. na kwotę 3.121,75 zł.

Podstawa wymiaru wojskowej renty inwalidzkiej wyniosła 3.902,19 zł. Procentowy wymiar przysługującej renty wojskowej wynosił 80%. Wysokość wypłacanego świadczenia wynosiła 3.121,75 zł brutto miesięcznie, a netto kwotę 2.566,79 zł.

Wojskowa renta inwalidzka została przyznana na stałe w związku Orzeczeniem (...)z dnia 4.09.2018 r.

Z kolei decyzją z tej samej daty Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w S. wstrzymał wnioskodawcy wypłatę emerytury wojskowej od dnia 1.01.2019 r. na podstawie art. 42 w/w ustawy emerytalnej w związku z podjęciem wypłaty renty inwalidzkiej.

Świadczenie to było mniej korzystne dla wnioskodawcy, niż renta inwalidzka. Podstawa emerytury wojskowej wynosiła 3.891,23 zł. Procentowy wymiar emerytury przy zachowaniu zasady nieprzekraczania 75% podstawy wymiaru wyniósł tę wartość. Wysokość zawieszonoego świadczenia emerytalnego wynosiła 2.918,42 zł brutto miesięcznie, a netto kwotę 2.402,76 zł.

Wysługa emerytalna ograniczona do 75% podstawy wymiaru wynosiła: 15 początkowych lat odbywania służby wojskowej jako 40% podstawy wymiaru; 18 lat, 4 miesięcy i 4 dni odbywania służby wojskowej ponad 15 lat oraz rok, 5 miesięcy i 15 dni okresów składkowych poprzedzających służbę, tj. łącznie 19 lat i 9 miesięcy, jako 51,35% podstawy wymiaru (razem 91,35%) oraz podwyższenie z tytułu inwalidztwa związanego ze służbą, jako 15% podstawy wymiaru.

Ostatnio zwaloryzowana wysokość kwoty wojskowej renty inwalidzkiej wynosiła 3.325,34 zł brutto, a netto 2.762,06 zł miesięcznie.

R. W. w dniu 17.06.2020 r. złożył wniosek o emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zaskarżoną decyzją z dnia 18.08.2020 r., organ rentowy przyznał ubezpieczonemu emeryturę od 1.06.2020 r., tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek.

Do ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 25 lat, 11 miesięcy i 22 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 1 roku, 4 miesięcy i 16 dni. Świadczenie emerytalne ustalone zostało zgodnie z korzystniejszymi zasadami określonymi w art. 26 ww. ustawy. Kwota emerytury wyniosła 2.712,46 zł. Organ

rentowy zawiesił wypłatę emerytury wskazując, że wnioskodawca ma prawo do świadczenia z Wojskowego Biura Emerytalnego.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonego za uzasadnione podnosząc, iż przedmiotem sporu była zasadność dokonanej przez ZUS wstrzymania wypłaty świadczenia emerytalnego. Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd pierwszej instancji wskazał treść art. 95 ust 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, dotycząca zbiegu świadczeń, w tym wypadku emerytury wojskowej z emeryturą powszechną.

Sąd Okręgowy podzielił zapatrywanie prawne wyrażone w wyroku z dnia 24.01.2019 r. w sprawie I UK 426/17 i wskazał, że orzeczenie to jest stronom znane, gdyż było już przedmiotem analizy w orzeczeniach Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, dlatego zacytował tylko istotę zawartych w nim wywodów, zgodnie z którą właściwy jest taki kierunek wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, z którego wynika, że użyte w ust. 2 tego artykułu sformułowanie „emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych” oznacza odwołanie się do zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Zatem o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego. Przy czym ten „brak możliwości” nie zachodzi wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75 %, lecz wówczas, gdy wynikające z przepisów prawa uwarunkowania nie pozwalają na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej. Wspólnym bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego (tak samo wyrok SA w Białymstoku z dnia 29.07.2020 r. sygn. akt III AUa 365/20, wyrok SA w Warszawie z dnia 20.08.2020 r., sygn. akt III AUa 323/19, wyrok SA w Katowicach z dnia 26.07.2019 r. sygn. akt III AUa 1045/18).

W ocenie Sądu meriti ubezpieczony bezspornie nie miał możliwości włączenia okresów tzw. cywilnego stażu emerytalnego (po zwolnieniu ze służby wojskowej) do algorytmu obliczania emerytury wojskowej. Z załącznika do decyzji o przyznaniu emerytury wojskowej oraz informacji z WBE (k. 24, 39) wynika, że po wliczeniu samych okresów służby, podstawa wymiaru emerytury osiągnęła poziom 87,67% i z mocy art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, została spłaszczona do maksymalnego ustawowego poziomu 75%. Cywilne okresy zatrudnienia nie miały więc wpływu na wysokość świadczenia. W tym stanie rzeczy ubezpieczony kwalifikowałby się do zastosowania wobec niego wyjątku z art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej.

Sąd Okręgowy uznał za bezsporne, że ubezpieczony nabył prawo do obu tych świadczeń i wskazał, że zbiegiem z emeryturą powszechną objęta była także wojskowa renta inwalidzka, której zbieg z emeryturą wojskową spowodował na podstawie art. 42 i 44 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin wstrzymanie wypłaty emerytury wojskowej a wypłatę renty. Pojawia się zatem problem, czy wyjątek z art. 95 ust. 2 będzie miał zastosowanie do zbiegu emerytury powszechnej z wojskową rentą inwalidzką. W ocenie Sądu Okręgowego, gdyby zbieg obejmował tylko te dwa świadczenia, to odpowiedź powinna być przecząca, ponieważ jak wynika z wykładni językowej dotyczy on tylko zbiegu prawa do emerytury lub renty z systemu powszechnego z prawem do emerytury wojskowej, obliczonej według określonych prawnie zasad uniemożliwiających wykorzystanie przebytych po służbie okresów „cywilnych”. Jednak w niniejszej sprawie zbiegiem były w sumie objęte 3 świadczenia, bo odróżnić należy zbieg praw do kilku świadczeń od prawa do ich wypłaty. Fakt, że według określonych reguł kolizyjnych wypłaca się jedno świadczenie wyższe lub wybrane, tak na gruncie ustawy emerytalnej powszechnej jak i wojskowej, nie oznacza, że nie ma nadal zbiegu praw. Ubezpieczony ma przez cały czas zachowane prawa do kilku zbiegających się świadczeń, tyle że wypłaca się jedno z nich, a wypłata pozostałych jest wstrzymana. Przepis art. 95 ust. 1 i 2 ustawy za punkt wyjścia stawia zbieg prawa do kilku świadczeń, a wyjątek z ust. 2 dotyczy zbiegu prawa do emerytury lub renty z systemu powszechnego z emeryturą wojskową. To, że w przypadku ubezpieczonego wstrzymano wypłatę emerytury wojskowej z uwagi na zbieg z wojskową rentą inwalidzką nie oznacza, że emerytura ta, a dokładnie prawo do niej „wypada ze zbiegu”, lecz nadal jest nim objęte. A zatem w sytuacji ubezpieczonego zbieg po jednej stronie obejmuje

emeryturę powszechną, zaś po drugiej emeryturę wojskową i rentę wojskową (ze wstrzymaną wypłatą emerytury wojskowej, a wypłacaną rentą). Jeżeli tak, to będzie miał zastosowanie wyjątek z art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, bowiem zaistniał zbieg prawa do emerytury powszechnej z prawem do (niewypłacanej) emerytury wojskowej, który daje mu prawo do wypłaty tego pierwszego świadczenia, a w konsekwencji wobec wstrzymania wypłaty emerytury wojskowej, obok wypłacanej wojskowej renty inwalidzkiej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 18.08.2020 r. znak: (...), w ten sposób, że nakazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. podjęcie wypłaty emerytury, poczynając od dnia 1.06.2020 r.

O zwrocie kosztów zastępstwa procesowego Sąd meriti orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 1800 ze zm.), ustalając, że organ rentowy winien zwrócić ubezpieczonemu koszty zastępstwa procesowego w kwocie 180 zł.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się organ rentowy zaskarżając je w całości zarzucając mu naruszenie prawa materialnego: tj. art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (j.t. Dz.U. z 2020 r. poz.53) przez błędną jego wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie poprzez przyjęcie, że w sytuacji ubezpieczonego, który uprawniony jest do emerytury wojskowej i wojskowej renty inwalidzkiej (ustalonych przez Wojskowe Biuro Emerytalne w S.) oraz emerytury z FUS (ustalonej przez ZUS w zaskarżonej decyzji) zachodzą podstawy do wypłaty w zbiegu wojskowej renty inwalidzkiej oraz emerytury powszechnej.

Podnosząc powyższy zarzut organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania ubezpieczonego oraz o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego pierwszoinstancyjnego oraz przed sądem drugiej instancji według norm prawem przepisanych.

Zdaniem apelującego art. 95 ustanawia w ust. 1 podstawową w prawie ubezpieczeń społecznych zasadę wypłaty jednego świadczenia, bez względu na liczbę świadczeń do których uprawniony jest zainteresowany. Powyższa zasada oparta jest na zasadzie solidarności ryzyka, stanowiącej istotę prawa ubezpieczeń społecznych.

W związku z powyższym w ocenie organu rentowego, Sąd pierwszej instancji błędnie przyjął, że ubezpieczony powinien mieć prawo do wypłaty zarówno wojskowej renty inwalidzkiej jak i emerytury ustalonej przez ZUS. Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Podobnie kwestię tę reguluje art. 7 ustawy z dnia z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, który wskazuje, iż w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do emerytury lub renty albo do uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

W ocenie apelującego, wymienione unormowania są wyczerpujące, kategoryczne, jednoznaczne i jako takie nie podlegają szerokiej interpretacji. Ustawodawca przewidział wyjątki od zasady jednego świadczenia - mianowicie prawo do wypłaty dwóch świadczeń emerytalnych posiadają żołnierze, którzy nabyli emerytury wojskowej w trybie art. 15 a lub 18 e, czyli świadczenia obliczane bez żadnej możliwości na doliczenie pracy cywilnej bez względu na wysokość świadczenia emerytalnego. Sytuacja taka nie ma miejsca w przypadku żołnierzy, którzy podobnie jak ubezpieczony

nabyli prawo do świadczenia na podstawie art. 15. Zgodnie z art. 14 ustawy, emerytowi uprawnionemu do emerytury obliczonej na podstawie art. 15 lub art. 15e dolicza się na jego wniosek do wysługi emerytalnej, z zastrzeżeniem ust. 2, następujące okresy przypadające po zwolnieniu ze służby:

1) zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy;

2) opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia (...).

Okresy te dolicza się do wysługi emerytalnej, jeżeli:

1) emerytura wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru oraz

2) emeryt ukończył 55 lat życia - mężczyzna i 50 lat życia - kobieta albo stał się inwalidą.

Z treści wymienionej regulacji art. 14 wynika, iż ustawodawca przewidział możliwość zaliczenia okresów zatrudnienia przebytych w systemie FUS. To, że ta możliwość została przewidziana do pewnej granicy, nie oznacza, że sytuacja prawna żołnierzy z art. 15 jest porównywalna do żołnierzy posiadających emerytury obliczone na podstawie art. 15 a. Graniczna wysokość świadczenia miała zapobiegać nieproporcjonalnie wysokim świadczeniom.

Organ rentowy wskazał, iż powoływany przez Sąd wyrok SN z dnia 24 stycznia 2019 r. I UK 426/17 nie jest wyrokiem rozstrzygającym stąd wyrok należy interpretować w oparciu o już obowiązującą wykładnię sądową. Sąd Najwyższy w wyrokach np. z dnia 4 grudnia 2013 r. II UK 223/13, czy z dnia 8 maja 2012 r. II UK 237/11, stwierdził, iż utrwalony jest pogląd w myśl, którego w polskim systemie zabezpieczenia społecznego zasadą jest wypłata jednego świadczenia w sytuacji zbiegu świadczeń z różnych systemów, co jest zgodne z zasadą solidaryzmu społecznego. We wskazanym przez ubezpieczonego wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r., Sąd Najwyższy podejmuje próbę wyłożenia, czy obliczenie emerytury z art. 15 może być rozumiane jak obliczenie art. 15 a. Nie dokonuje jednak w tym zakresie żadnych wiążących rozstrzygnięć, kierując sprawę do ponownego rozpatrzenia. Należy podkreślić, iż Sąd, w tym samym wyroku zgadza się z tym, iż ustawodawca nie ma konstytucyjnego obowiązku umożliwienia kumulacji świadczeń rentowych i emerytalnych z różnych tytułów. Stanowisko organu rentowego znalazło potwierdzenie w wyroku, który został wydany przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w dniu 21 marca 2019 r. III AUa 909/16, w którym Sąd wskazał, iż prawo do otrzymywania jednego świadczenia wynika wprost z przepisów. Zarówno art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jak i analogiczny art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin wskazują, że ubezpieczony uprawniony do emerytury z FUS nie może jednocześnie pobierać emerytury wojskowej, mimo, że spełnił warunki do jej nabycia i odwrotnie. Tym samym Sąd podkreślił, że przepisy dotyczące systemu ubezpieczeń społecznych nie podlegają wykładni rozszerzającej i muszą być interpretowane ściśle.

W związku z powyższym w ocenie organu rentowego, Sąd pierwszej instancji błędnie przyjął, że ubezpieczony powinien mieć prawo do wypłaty emerytury powszechnej w zbiegu z wojskową rentą inwalidzką, tym samym jego stanowisko zawarte w wyroku jest pozbawione podstaw.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona.

Sporną w niniejszej sprawie była kwestia czy organ rentowy na podstawie art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, prawidłowo odmówił podjęcia wypłaty emerytury z powszechnego systemu emerytalnego, a to wobec zbiegu prawa do świadczeń i ustalenia, że wypłacana dotychczas ubezpieczonemu tzw. Emerytura/renta inwalidzka mundurowa jest wyższa od tej przyznanej w systemie powszechnym przez ZUS. Przy tym, jak prawidłowo ustalił Sąd pierwszej instancji, ubezpieczony bezspornie nabył prawo do niezależnych od siebie świadczeń.

Istotnym jest, że problem zbiegu prawa do świadczeń z ubezpieczenia powszechnego i zaopatrzenia wojskowego został uregulowany zarówno w art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jak i w art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, przy czym w kontekście przywołanych wyżej przepisów fundamentalne znaczenie ma również przepis art. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyznaczający zakres podmiotowy ustawy zgodnie, z którym:

1. świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują:

1) ubezpieczonym - w przypadku spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

2) członkom rodziny pozostałym po ubezpieczonym albo po osobie uprawnionej do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

2. Świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują również żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach.

Jednoznaczne stanowisko w omawianej kwestii wyraził m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 8.05.2012 r., II UK 237/11 (OSNP 2013, nr 7-8, poz. 91), w którym wprost wskazano, że zasada pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego) w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń - art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej jest oczywista i dotyczy również zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w tej ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. Także w wyroku z 24.05.2012 r., II UK 261/11 (LEX nr 1227967) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że ubezpieczony uprawniony do świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i pobierający to świadczenie nie może jednocześnie pobierać emerytury wojskowej, mimo że spełnił warunki do jej nabycia i prawo to zostało mu przyznane. Analogicznie w wyroku z 4.12.2013 r., II UK 223/13 Sąd Najwyższy argumentował, iż prawo do otrzymywania jednego świadczenia wynika wprost z przepisów.

Ponadto, również w uzasadnieniu jednego z nowszych nietezowanych orzeczeń Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2019 r., sygn. akt I UK 155/18, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż utrzymała się jednolita wykładnia sądowa, że nie ma żadnych podstaw prawnych do wliczenia okresu służby mundurowej przy ustaleniu świadczeń cywilnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co w obowiązującym porządku prawnym oznacza, że prawo i wysokość emerytury „cywilnej” oraz emerytury „mundurowej” ustala się odrębnie według reguł ustawy o emeryturach lub rentach albo na podstawie przepisów ustawy o zaopatrzeniu służb mundurowych. Następnie osoba, której ustalono oba takie niezależne świadczenia nie tyle „zrzeka się” jednego z nich, ale może dokonać wyboru tego, które jest wyższe lub korzystniejsze (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 22 maja 2012 r., III UK 104/11, LEX nr 1619705 lub dnia 12 lipca 2012 r., II UK 326/11, LEX nr 1274973 oraz oparte na nich postanowienie Sądu Najwyższego z 30 lipca 2013 r., II UK 254/12, LEX). Skarżący pomija to, że przez wiele lat korzystał z emerytury mundurowej, którą uzyskał z „bezskładkowego” zaopatrzenia emerytalnego i którą pobierał bez jakichkolwiek ograniczeń związanych z dalszym zatrudnieniem cywilnym, z którego ustalono mu w uwzględnieniu prawomocnego wyroku sądowego emeryturę „cywilną” według reguł właściwych dla świadczeń nabywanych na podstawie i na warunkach określonych w bezwzględnie obowiązujących przepisach ustawy o emeryturach i rentach. Skarżący żadnego z przysługujących mu odrębnie świadczeń nie „zrzeka się”, nie traci ich ani z żadnego „nie rezygnuje”, ale dokonuje wyboru jednej ze zbiegających się („niezależnych”) emerytur (art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach).

Zarówno art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jak i analogiczny art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym wojskowych wskazują, że ubezpieczony uprawniony do emerytury z FUS nie może jednocześnie pobierać emerytury wojskowej, mimo że spełnił warunki do jej nabycia. Szczegółowo do omawianej kwestii odniósł się także Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z 4.10.2013 r. III AUa 114/13, w którym wskazano między innymi, że ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych obejmowała pierwotnie swym zakresem normatywnym tych funkcjonariuszy, którzy nie pozostawali w służbie w dniu jej wejścia w życie, tj. 1 stycznia 1999 r. W myśl obowiązującego wówczas art. 1 ust. 2 tej ustawy, warunki nabywania prawa do emerytury i rent oraz innych świadczeń przysługujących z tytułu pobierania emerytury lub renty, a także zasady ustalania wysokości tych świadczeń dla żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Służby Więziennej i Państwowej Straży Pożarnej, którzy w dniu wejścia w życie ustawy pozostawali w służbie oraz dla członków ich rodzin, określały wyłącznie przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób. Przepis ten został uchylony z dniem 1 października 2003 r. na podstawie ustawy z 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2003 r. Nr 166, poz. 1609) i w konsekwencji wszyscy żołnierze zawodowi - bez względu na to kiedy rozpoczęli służbę - zostali objęci jednolitym systemem emerytalnym, tj. systemem zaopatrzeniowym uregulowanym w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyjaśnił również, że w uzasadnieniu projektu ustawy z 23 lipca 2003 r. wskazano, iż nadanie emeryturom wojskowym i policyjnym wyłącznie wnioskowego charakteru służyć ma temu, ażeby żołnierz/funkcjonariusz, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. i spełnia warunki do nabycia prawa do emerytury wojskowej lub policyjnej, a jednocześnie poza okresami służby ma także okresy „cywilnej” pracy, z tytułu której podlegał ubezpieczeniom społecznym - **miał prawo wyboru emerytury**. W uzasadnieniu projektu ustawy zmieniającej, co do uzyskania prawa do emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych przez osobę, która nabyła prawo do emerytury wojskowej, stwierdzono, iż możliwość taka byłaby wyłączona wówczas, gdyby emeryturę wojskową obliczono z uwzględnieniem okresów zatrudnienia i innej pracy objętej ubezpieczeniem społecznym. Z prawa do emerytury wojskowej/policyjnej nie mogłaby zaś skorzystać osoba, która nabyła prawo do emerytury na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS obliczonej z uwzględnieniem okresów zawodowej służby. Sąd Apelacyjny w Gdańsku stwierdził, że z powyższych regulacji wynikało, że zniesienie obowiązku ubezpieczenia społecznego żołnierzy zawodowych i rozdzielenie w związku z tym systemów ubezpieczeniowego i zaopatrzeniowego zmierzało do tego, aby każdy z tych systemów realizował osobno zobowiązania wobec żołnierzy zawodowych, przy zachowaniu zasady, że za ten sam okres ubezpieczenia emerytalnego nie mogą jednocześnie przysługiwać dwa świadczenia emerytalne. Nie została w ten sposób wykluczona możliwość jednoczesnego nabycia prawa do emerytury z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych wówczas, gdy okresy te (ubezpieczenia i służby) nie zazębiały się i nie zostały wzajemnie uwzględnione przy ustalaniu prawa do świadczeń, a każdy z nich z osobna był wystarczający do uzyskania prawa do emerytury w określonym systemie (odwołanie do uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 9.10.2008 r., II UK 48/08). Z kolei osoba pobierająca emeryturę wojskową mogła, po osiągnięciu wieku emerytalnego, nabyć również prawo do emerytury z ubezpieczenia społecznego, jeżeli poza okresami służby i ubezpieczenia, uwzględnionymi przy ustalaniu prawa do świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego legitymowała się innymi okresami składkowymi i nieskładkowymi w rozmiarze wystarczającym w myśl obowiązujących przepisów do uzyskania prawa do tego świadczenia (odwołanie do wyroku Sądu Najwyższego z 6.01.2009 r., I UK 178/08 oraz wyroku z 3.02.2010 r., II UK 174/09, w którym wprost wskazano, że funkcjonariuszom tzw. służb mundurowych można ustalić prawo do emerytury powszechnej pod warunkiem niezaliczenia składkowych okresów ubezpieczenia cywilnego do obliczenia emerytury mundurowej. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyjaśnił dalej, że przedstawione wywody i powołane wyroki Sądu Najwyższego odnosiły się do stanu prawnego, w którym obowiązywał art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach w brzmieniu ustalonym ustawą z 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw. Ta sytuacja prawna uległa zmianie od 5 lutego 2009 r., kiedy weszła w życie kolejna zmiana art. 2 ustawy o emeryturach i rentach dokonana ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 8, poz. 38), nadająca mu nowe brzmienie. W aktualnym stanie prawnym, wobec treści art. 2 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują tylko takim żołnierzom

zawodowym oraz funkcjonariuszom, którzy nie spełniają warunków do nabycia prawa (określonych w art. 12 ustawy wojskowej) lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach, w okolicznościach objętych przepisem art. 38 ustawy zaopatrzeniowej wojskowej (odwołanie do wyroku Sądu Najwyższego z 27 sierpnia 2013 r., II UK 22/13). Sąd Apelacyjny w Gdańsku stanął na stanowisku, że nowelizacja oznacza, że osoba pobierająca emeryturę „mundurową”, jeżeli spełnia ogólne warunki do uzyskania emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, to znaczy posiada, w przypadku mężczyzny, co najmniej 25-letni okres składkowy i osiągnęła 65 lat, będzie mogła wystąpić o przyznanie emerytury z FUS. **W razie przyznania tej emerytury, wypłata emerytury „mundurowej” zostanie wstrzymana.** W ten sposób również do tej grupy świadczeniobiorców stosowana będzie ogólna zasada, zgodnie z którą w razie zbiegu uprawnień do dwóch świadczeń, zainteresowanemu przysługuje prawo wyboru świadczenia. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wskazał, że z komentarza do zmiany dokonanej ustawą z 5 grudnia 2008 r. wynika, że w przypadku żołnierzy zawodowych/funkcjonariuszy, którzy wstąpili do służby przed 2 stycznia 1999 r., przy ustalaniu emerytury zarówno „mundurowej” jak i emerytury z FUS, uwzględnia się okresy zawodowej służby oraz okresy składkowe i nieskładkowe wymienione w ustawie o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Apelacyjny w Gdańsku odwołał się do regulacji art. 95 ust. 1 i 2 oraz art. 96 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny rozpoznający przedmiotową sprawę, niezależnie od powyższych regulacji miał też na względzie art. 7 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 666 ze zm.), który stanowi, że w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do emerytury lub renty albo do uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach **wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną**, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Należy też zauważyć, że zasada prawa do pobierania tylko jednego świadczenia z zakresu zabezpieczenia społecznego nie jest nowa i została do ustawy o emeryturach i rentach z FUS przejęta z ustawy z 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) - art. 69.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy przyjmuje się zbieg prawa do świadczeń z ubezpieczenia powszechnego i zaopatrzenia wojskowego w myśl art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin oraz art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przy czym ubezpieczony spełnił wymogi prawa do dwóch świadczeń na podstawie odrębnych przepisów ustawy, a w szczególności opłacał składki na ubezpieczenia społeczne, po zakończeniu służby wojskowej, i okresy te nie wpływały na wysokość emerytury wojskowej. Ubezpieczony nabył prawo do dwóch równoległych świadczeń, które nie pozostawały we wzajemnym związku jednakże w myśl bezwzględnie obowiązujących przepisów wypłacone może być tylko jedno z nich (wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego).

Sądowi Apelacyjnemu znany jest pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego 24 stycznia 2019 r. (sygn. akt I UK 426/17), niemniej Sąd Apelacyjny ma na względzie, że dotychczasowe orzecznictwo sądów powszechnych konsekwentnie egzekwuje zasadę pobierania jednego świadczenia z ubezpieczenia społecznego, wywodząc ją z art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin oraz art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach. W orzecznictwie od lat utrwalony jest pogląd, w myśl którego w polskim systemie zabezpieczenia społecznego zasadą jest wypłata jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez ubezpieczonego), jeżeli ma miejsce zbieg prawa do różnych świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8.05.2012 r., II UK 237/11; z 4.12.2013 r., II UK 223/13, czy wyrok tego Sądu z 18.04.2018 r., II UK 62/17; www.sn.pl).

Również dylematów prawnych nie miał Trybunał Konstytucyjny w sprawie SK 30/17, w której Trybunałowi w skardze konstytucyjnej z 21.07.2016 r. przedstawiono do zbadania zagadnienie zgodności art. 95 ust. 2 w związku z art. 95 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) w zakresie, w jakim wyłącza możliwość pobierania świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych i z systemu powszechnego przez osoby, które pełniły zawodową służbę wojskową przed 1 stycznia 1999 r. oraz miały ustalone prawo do świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych przed 1 października 2003 r., z art. 2 w związku z art. 67 ust. 1 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny umarzając postępowanie postanowieniem z 20.02.2019 r. uznał, że zarzuty dotyczyły sposobu ustalenia wysokości wypłacanego świadczenia emerytalnego i

nie miały bezpośredniego związku z treścią regulacji ustawowej zakwestionowanej przez skarżącego. Niemniej w uzasadnieniu orzeczenia Trybunał szczegółowo przedstawił swoje stanowisko prawne. Trybunał uznał za niewątpliwą zasadę wypłaty tylko jednego świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Wskazał, że tę zasadę stosuje się również w wypadku zbiegu u jednej osoby prawa do renty rodzinnej z prawem do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego. Trybunał przypomniał, że w polskim systemie ubezpieczenia społecznego brak zasady bezwzględnej wzajemności składki i prawa do świadczenia, zwłaszcza w wypadku osób uprawnionych do świadczenia także w ramach systemu tzw. zdefiniowanego świadczenia. Wyjaśnił, że „w polskim systemie ubezpieczenia społecznego zasada wzajemności składki i prawa do świadczenia nigdy nie była pojmowana w sposób absolutny (...). Absolutyzowanie zasady ekwiwalentności prowadziłoby do zachwiania ogólnej logiki systemu ubezpieczeń społecznych, który wynika nie tylko z zasady wzajemności składki i świadczeń, ale również z zasady solidarności międzypokoleniowej (...) czy szerzej: solidaryzmu społecznego (...) oraz powszechności i względnej jednolitości kryteriów przyznawania świadczeń i określania ich wysokości (...). Brak prostej zależności między prawem do świadczeń i ich wysokością a okresem opłacania i rozmiarem składki nie zawsze więc oznacza niekonstytucyjność konkretnej regulacji (...)” - (wyrok z 27 stycznia 2010 r., sygn. SK 41/07, OTK ZU nr 1/A/2010, poz. 5). Trybunał zwrócił też uwagę na to, że sformułowane przez skarżącego żądanie orzeczenia niekonstytucyjności art. 95 ust. 2 w związku z art. 95 ust. 1 ustawy o FUS w zakresie, w jakim różnicuje sytuację prawną żołnierzy, którzy pozostawali w służbie przed 2 stycznia 1999 r., i żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r., zmierza w istocie do tego, aby obu grupom żołnierzy przyznać możliwość jednoczesnego pobierania emerytury wojskowej i emerytury z FUS. Wyjaśnił, że ustawodawca ukształtował zupełnie inne zasady ustalania wysokości emerytury wojskowej w obu wypadkach, czego skarżący nie uwzględnił w swoich wywodach. Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu, emerytura wojskowa żołnierzy pozostających na służbie przed 2 stycznia 1999 r. jest ustalana z uwzględnieniem okresów składkowych i nieskładkowych poprzedzających służbę. Do ich wysługi emerytalnej dolicza się też okresy zatrudnienia przypadające przed 1 stycznia 1999 r. i okresy opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne po 31 grudnia 1998 r. - art. 14 ww. ustawy. Wysokość ich emerytury wojskowej uwzględnia zatem również okresy zatrudnienia w sektorze cywilnym. Jednak wobec pobierania emerytury wojskowej zawiesza im się wypłatę emerytury z FUS na podstawie art. 95 ust. 2 ustawy o FUS. Natomiast podczas ustalania wysokości emerytury wojskowej żołnierzy powołanych do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. nie uwzględnia się okresów składkowych i nieskładkowych. Zgodnie z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu, ich emerytura wzrasta według zasad ustalonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 1a-5 ustawy o zaopatrzeniu. W tym wypadku nie mają zaś zastosowania ani art. 15 ust. 1 pkt 2-4, ani art. 14 ww. ustawy. Jednocześnie wobec nieuwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych podczas ustalania wysokości ich emerytury wojskowej, żołnierze powołani do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. mogą - stosownie do art. 95 ust. 2 ustawy o FUS - pobierać jednocześnie emeryturę z FUS na zasadach i w zakresie określonych w ustawie o FUS. W myśl art. 5 ust. 2a ustawy o FUS, okresów czynnej służby wojskowej nie uwzględnia się wówczas podczas ustalania prawa do emerytury i obliczaniu jej wysokości, skoro z ich tytułu mają oni ustalone prawo do świadczenia emerytalnego ustalonego na podstawie przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy. Trybunał dalej wywiódł, iż data wskazana przez skarżącego jako kryterium różnicowania (tj. 1 stycznia 1999 r.) nie jest przypadkowa. Jest to data wejścia w życie ustawy o FUS. Celem ustawodawcy było stworzenie powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, który miał obejmować także żołnierzy zawodowych. Przed reformą wskazana grupa zawodowa była objęta systemem tzw. zdefiniowanego świadczenia. Od 1 stycznia 1999 r. do 30 września 2003 r. prawo do emerytury z zaopatrzenia emerytalnego zachowali żołnierze, którzy wstąpili do służby przed 2 stycznia 1999 r. Z kolei osoby, które objęły służbę po 1 stycznia 1999 r., miały nabywać prawo do świadczeń emerytalnych na zasadach obowiązujących w ramach systemu powszechnego. Sytuacja ta zmieniła się w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 166, poz. 1609), na mocy której do ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy został dodany art. 15a. Przy okazji tej nowelizacji rozbudowano również art. 95 ust. 2 ustawy o FUS, m.in. wprowadzając w odniesieniu do żołnierzy, którzy uzyskują prawo do emerytury wojskowej na zasadach określonych w art. 15a EmŻołnU, wyjątek od zasady braku możliwości wypłaty jednocześnie dwóch świadczeń (emerytury wojskowej i emerytury z FUS).

Sąd Apelacyjny w myśl jednolitego orzecznictwa uznaje, że prawo do otrzymywania jednego świadczenia z ubezpieczenia społecznego jest trwale usankcjonowane. Zarówno art. 95 ustawy emerytalnej, jak i analogiczny art.

7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym wojskowych wskazują, że ubezpieczony uprawniony do emerytury z FUS nie może jednocześnie pobierać emerytury wojskowej, mimo że spełnił warunki do jej nabycia, i odwrotnie. Skoro wysokość przyznanej ubezpieczonemu emerytury/renty inwalidzkiej mundurowej okazała się wyższa od emerytury z powszechnego systemu emerytalnego, to prawidłowo organ rentowy zawiesił wypłatę przyznanej ubezpieczonemu emerytury powszechnej.

Zaakcentować należy, że regułą wyrażoną w art. 95 ust. 1 jest, iż zbieg prawa do kilku świadczeń określonych w ustawie rodzi dla organu rentowego obowiązek wypłaty tylko jednego - wyższego – świadczenia lub. Ubezpieczonemu przysługuje jednak wybór: jeżeli zażąda wypłaty niższego świadczenia, żądanie będzie musiało zostać uwzględnione. Jeśli ubezpieczonynie złoży żadnego oświadczenia w tej kwestii, organ rentowy kontynuuje wypłatę świadczenia wyższego.

Sąd odwoławczy zauważył także, że uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2010 roku (sygn. II UZP 10/09, OSNP z 2010 r., nr 17-18, poz. 215) stanowi, że przepis art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, w brzmieniu sprzed zmiany z 2008 roku, nie wyłączał nabycia prawa do emerytury z FUS przez żołnierza zawodowego, jeżeli okresy składkowe, o których mowa w tym przepisie, nie zostały uwzględnione przy obliczeniu emerytury żołnierza zawodowego. W uzasadnieniu następnie Sąd Najwyższy rozwinął myśl, iż emeryci wojskowi nie mogą być pozbawieni prawa do emerytury powszechnej. Do 1 października 2003 roku każde prawo do emerytury (mundurowej i powszechnej) ustalało się niezależnie, tj. według reguł danej ustawy (systemu) i następnie żołnierz mógł dokonać wyboru świadczenia. Obecnie problem nie istnieje dzięki zmianie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawą z 2008 roku. Emeryt wojskowy który, ze względu na art. 2 ust. 1 pkt 1, nie mógł wybrać emerytury powszechnej, może wykorzystać składki i kapitał ubezpieczeniowy, jeżeli wybierze emeryturę cywilną. Sama treść cytowanego uzasadnienia wskazuje, że Sąd Najwyższy podziela w nim pogląd o niezależnym nabywaniu praw do świadczeń lecz konieczności wyboru jednego z nich. Przełomowość cytowanego orzeczenia zasadzała się na potwierdzeniu prawa byłych żołnierzy zawodowych do wyboru emerytur z FUS (cywilnych). Orzeczenie to nie pozwala jednak wyinterpretować prawa do pobierania (sumowania) dwóch emerytur przez żołnierzy, którzy swą służbę rozpoczęli przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Kierując się powyższymi względami Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. zgodnie, z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Art. 102 k.p.c. jest wyjątkiem od reguły stanowiącej o obowiązku obciążenia strony przegrywającej kosztami procesu należnymi stronie przeciwnej. Jednak pamiętać należy, że sądy posiadają swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego. Samodzielnie decydują, czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą „szczególne okoliczności” pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie jest utrwalone. Sąd Najwyższy wyjaśniał, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego

1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w niniejszej sprawie, wobec niejednolitego orzecznictwa sądów powszechnych jak i treści orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 r. I UK 426/17 przełamującego dotychczasowe poglądy judykatury i mogącemu w ubezpieczonym wzbudzić przekonanie o słuszności jego roszczeń taki szczególny przypadek uzasadniający odstępnie od kosztów nastąpił.

Urszula Iwanowska Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk Jolanta Hawryszko